

Initiatiefstatenvoorstel Plastic

Datum
27 november 2017

Inlichtingen bij
dhr. W. (Wybren) Bakker
Email: foardei@planet.nl

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Initiatiefstatenvoorstel Plastic

Bijlagen

I. Ontwerpbesluit nr. PS/2017/811 (bijgevoegd)

Samenvatting van het voorgestelde besluit

Overijssel heeft als stip op de horizon de ambitie vastgelegd om te streven naar een circulaire economie. In de praktijk is die stip nog ver weg, zeker met betrekking tot plastic.

Met dit initiatiefvoorstel:

- stelt PS haar ambitie vast met betrekking tot de circulariteit van plastic in Overijssel;
- stemt PS in met een brede aanpak om het gebruik van plastic verder terug te dringen;
- stimuleert zij innovaties in de kunststoffensectoren;
- en maakt zij initiatieven gebaseerd op actief burgerschap mede mogelijk en zichtbaar.

Provinciale Staten vragen Gedeputeerde Staten om in samenwerking met relevante partners en sectoren voor de zomer van 2018 met een langjarig beleidsprogramma (minimaal zeven jaar) te komen en dit in de perspectiefnota 2019 budgettair te vertalen.

Inleiding en probleemstelling

'Als stip op de horizon hebben wij de ambitie om toe te groeien naar een circulaire economie. Dit vraagt van ons visie en ontwikkelkracht, waarin wij met partners een herkenbare afweging maken in het beleid naar vergroenen en verdienen – Coalitieakkoord Overijssel werkt 2015-2019¹'

De stip van een circulaire economie in Overijssel staat helder op de horizon. Opgenomen in het coalitieakkoord streeft het provinciebestuur naar een circulaire economie. Maar wat is een circulaire economie nu precies? Wat houdt dat abstracte begrip in?

Een officiële definitie stelt het volgende: 'De circulaire economie is een economisch systeem dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren. Dat vergt een andere aanpak dan in het huidige lineaire systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten die aan het eind van hun levensduur worden vernietigd.'²

¹ CDA, VVD, D66 en CU Overijssel (April 2015) *Overijssel werkt*. Gedownload op 24 november 2017 van:

² MVO Nederland (z.d.) *Wat is de circulaire economie?* Geraadpleegd op 24 november 2017 van: <https://mvonederland.nl/dossier/wat-de-circulaire-economie-0>

Een circulaire economie in Overijssel is de stip op de horizon. De werkelijkheid is dat de economie ook in Overijssel nog grotendeels via een lineair systeem is georganiseerd³.

Dit initiatiefvoorstel legt de nadruk op plastic en hoe onze provincie een rol kan spelen om plastic te laten functioneren in een circulair systeem.

Plastic is niet meer uit ons dagelijks leven weg te denken. Overal kom je plastic producten tegen. Of het nu bekers zijn op een festival, microplastics in make-up of verpakkingen van alledaagse producten. Overal is plastic. Er kleven echter twee problemen aan die grote aanwezigheid van plastic en hoe wij als maatschappij ermee omgaan:

- 1) **Veel plastic verdwijnt naar plaatsen waar het niet hoort.** Denk hierbij aan het vele plastic afval dat overal rondslingert en bijdraagt aan de 'plastic soep' in onze oceanen. Neem eens een kijkje na een marathon en tel alle flessendopjes in de omgeving. Of loop langs de IJssel, in recreatiegebieden en natuurgebieden en tel de hoeveelheid zwerfplastic die je tegenkomt. Dat is een probleem, omdat plastic niet biologisch afbreekbaar is.
- 2) **Plastic wordt niet gebruikt als grondstof, maar als afvalproduct.** Veel plastic dat vandaag de dag wordt ingezameld wordt verbrand. Het wordt gezien als een afvalproduct en niet als een grondstof. Met andere woorden: het plastic wordt op een lineaire manier gebruikt en niet op een circulaire manier.

Overwegingen

Er gebeurt echter een hoop op het gebied van circulariteit en plastic. De initiatiefnemer van het initiatiefvoorstel voerde de laatste maanden veel gesprekken met mensen en organisaties die betrokken zijn bij de problemen rondom ons plastic afval en het circulair maken van plastic. Daaruit bleek dat de maak- en de afvalverwerkingsindustrie allerlei initiatieven ontplooit die ertoe moeten leiden dat het lineaire gebruik van plastic verandert in een circulair gebruik. Leidend hierbij is de ladder van Lansink⁴. Dat is een hiërarchie waarin gesteld wordt hoe je om moet springen met afval. De ladder ziet er als volgt uit⁵:

De ambitie is om steeds een trede hoger te komen, maar het begint allemaal bij de hoogste ambitie met de vraag: 'Heb ik het nodig?' (preventie).



³ Ondernemen in transitie. Prof dr. Derk Loorbach ea. SMO uitgave 2014

⁴ Milieuservice Nederland (z.d.) *Milieuservice Nederland en de ladder van Lansink*. Geraadpleegd op 24 november 2017 van: <https://www.milieuservicenederland.nl/nieuws/de-ladder-van-lansink/>

⁵ Recycling.nl (z.d.) *De ladder van Lansink*. Geraadpleegd op 24 november 2017 van: <http://www.recycling.nl/ladder-van-lansink-2-0.html>

Daarnaast zien we inwoners die de handen uit de mouwen steken om het zwerfafval te reduceren in eigen buurt of wijk. En zijn er verschillende initiatieven om de oevers van de IJssel op te ruimen en zijn er op buurt- en wijkniveau veel verschillende initiatieven die zich periodiek bezighouden met het opruimen van de eigen leefomgeving. Dergelijke initiatieven verdienen steun vanuit de samenleving. Inwoners, professionals en vrijwilligers dragen zo gezamenlijk bij aan een schone 'Tuin van Nederland'. Te overwegen is een jaarlijkse provinciale prijs 'De Plastic Award' voor een initiatief m.b.t. plasticreductie / -transitie. Zoiets past bij het zichtbaar maken van bijzondere inzet.

De afgelopen tijd sprak de initiatiefnemer met verschillende organisaties, bedrijven en burgers die zich in de praktijk bezighouden met de reductie en/of de circulariteit van plastic. In bijlage II is een illustratie opgenomen van verschillende initiatieven en studies die zijn gedaan op allerlei niveaus in de maatschappij. Bij de verdere uitwerking van dit initiatiefvoorstel naar een plan van aanpak dient deze bijlage te worden betrokken.

Gezien alle ontwikkelingen die in de provincie gaande zijn en de verantwoordelijkheden van gemeenten, waterschappen, bedrijven en de nationale overheid kan en moet naar het oordeel van initiatiefnemer de provincie krachtig bijdragen aan de gewenste doelen.

Probleem 1: veel plastic verdwijnt waar het niet hoort.

De provincie heeft een verantwoordelijkheid voor het landelijk- en buitengebied voor een deel nog een witte vlek op het gebied van het opruimen van plastic afval. De oevers langs onze rivieren, onze recreatiegebieden, de nationale parken en Natura2000-gebieden vragen expliciete aandacht. Vele organisaties die met vrijwilligers werken, de Waterschappen en bijvoorbeeld de sportvisserij kunnen o.a. met steun van de provincie daar een belangrijke opgave aan leveren.

Er vinden veel acties m.b.t. gedragsverandering tot bewustwording en zorgvuldige omgang plaats op gemeentelijk niveau. De gemeente kent bijzondere verantwoordelijkheid m.b.t. afvalverwerking. Ook binnen de VNG zoekt men naar nieuwe wegen⁶. Er is geen Overijsselse afstemming op publieksvoorlichting en bewustwording of ontsluiting van de vele initiatieven. Er is geen provinciale waardering voor de inzet van de vele vrijwilligers die zich met zwerfafval / plastic bezig houden.

Binnen het eigen provinciehuis is 100% circulariteit van plastics nog niet de norm. Bij het verstrekken van beschikkingen, subsidies of doeluitkeringen zijn provinciaal geen voorwaarden opgenomen om de kunststoffen 100% circulair te benutten. De provincie heeft de taak om het goede voorbeeld te geven en het eigen huis op orde te hebben.

De afvalverwerkingsindustrie werkt afzonderlijk met allerlei lesprogramma's die succesvol basisschoolleerlingen bereiken. Het effect hiervan is groot. Echter, als de scholieren naar de middelbare school gaan is er een witte vlek. In Overijssel ontbreekt een breed programma om alle basisschoolleerlingen te bereiken. Dit is vaak afhankelijk van de desbetreffende afvalverwerker en de gemeente.

⁶ Standpunt notitie Kunststofketen en zwerfafval t.b.v. hoorzitting VNG 30 nov 2017 <https://vng.nl/onderwerpenindex/milieu-en-mobiliteit/afval/nieuws/kunststofverpakkingen-en-zwerfafval-input-voor-hoorzitting>

Met betrekking tot probleem 1 ligt er een rol voor de provincie als aanjager van initiatieven en is er een verantwoordelijkheid voor bepaalde gebieden (alle oevers, alle natuurgebieden). Bovendien ligt er een faciliterende rol op het gebied van preventie en gedragsverandering en heeft de provincie de verplichting om het eigen huis op orde te hebben. Ze is deelnemer en partner bij waterschappen, drinkwaterwingebieden en waterkwaliteit. Ze is mee agendabepalend naar de landelijke overheid.

Het huidige zwerfafvalfonds stopt in 2020. Dat fonds werd opgesteld n.a.v. de raamovereenkomst verpakking 2013-2022⁷, gemeenten krijgen dan jaarlijks een vergoeding om zwerfafval tegen te gaan. Veel lokale initiatieven steunen op dit geld. Het is nog onduidelijk wat er na 2022 mee gaat gebeuren. De provincie kan hierin samen met de VNG een lobby starten en waar nodig bijdragen vanuit eigen middelen om continuïteit op lopende programma's te behouden.

Probleem 2: plastic wordt niet gebruikt als grondstof, maar als afvalstof

Van lineair naar circulair gebruik van plastic. In de perspectiefnota 2017 van onze provincie is de wens van GS opgenomen tot het doen van verkenningen en strategieontwikkeling o.a. m.b.t. circulaire economie. Recent is een door de provincie Overijssel opgedragen onderzoek uitgekomen over kunststoffen in Twente⁸. Het lijkt initiatiefnemer evident dat - mede gezien de grote kunststofindustrie in onze provincie - het onderwerp kunststofindustrie / plastic hoog op deze agenda komt. Binnen PS leeft het onderwerp eveneens. Zo blijkt uit een eerder aangenomen motie⁹ en uit inzet van diverse fracties op dit onderwerp.

Landelijk zijn de eerste stappen gezet met het grondstoffenakkoord. De ambitie is om in 2050 in heel Nederland circulair te werken¹⁰. Het grondstoffenakkoord is ondertekend door 120 verschillende organisaties. Een belangrijke pijler van het grondstoffenakkoord vormen de kunststoffen (plastic). De vertaling van het grondstoffenakkoord naar de Overijsselse situatie heeft nog niet plaatsgevonden. Het realiseren van dusdanig handelen en het besef dat plastic een waarde heeft als grondstof, vergt scherpere ambities en vasthoudendheid. Initiatiefnemer stelt zich voor dat de ambitie voor Overijssel is: 'Overijssel is onze eigen mijn'. Daarbinnen kan een ambitie zijn om snel concreet toepasbaar te maken: 'alle scholen en kantoren afvalvrij'. Op die manier breng je het onderwerp onder ieders aandacht en creëer je besef van jong tot oud(er). Zo dwing je partijen mee te werken aan het uiteindelijke doel: het bereiken van een sluitende keten.

In Twente is een projectinitiatief gestart om van Twente textiel hub van Overijssel / Nederland te maken. De textiel hub verzamelt gebruikt textiel en maakt dat weer tot een grondstof (vaak zit er ook plastic in textiel). Elke veertig ton ingezameld textiel levert een fte aan werkgelegenheid op. Twente heeft van oudsher veel kennis van textiel. Het zou wederom een banenmotor kunnen zijn. Van de provincie wordt een steunende en wellicht regisserende rol verwacht om bij te dragen aan een passend netwerk van sorteercentra, ook provinciegrens-overschrijdend. (denk aan bijvoorbeeld de Cleantech Regio). Via het Polymer Science Park draagt de provincie bij aan innovatie van

⁷ Nederland schoon (z.d.) Q&A vergoeding zwerfafval raamovereenkomst verpakking 2013-2022. Gedownload op 24 november 2017 van: <https://www.nedlandschoon.nl/sites/default/files/media/Documenten/Q&A%20vergoeding%20zwerfafval.pdf>

⁸ Circulaire economie in chemiesector in Twente: 'Studie naar verduurzamen van grondstoffengebruik en hergebruik van reststromen onder kunststof, rubber en chemiebedrijven in Twente' 20 september 2017

⁹ motie van Dijk cs. beginselen van een duurzame en circulaire economie 8 juni 2016

¹⁰ Circulaire economie Nederland. (z.d.) *Nederland circulair in 2050*. Geraadpleegd op 24 november 2017 van: <https://www.circulaireeconomienederland.nl/default.aspx>

kunststoffen. Door inzet van middelen uit de Agro&food labs kunnen biologisch afbreekbare plastics verder ontwikkeld worden en kan het landbouwplastic verdwijnen. De eerste plastics uit riolslib die na gebruik als grondstof dienen voor de bodem zijn inmiddels ontwikkeld. Zo betrekken we ook de (agrarische) ondernemers bij de beoogde resultaten. Meer en meer zien we agrarisch ondernemers mee als de 'klimaatboeren' van de toekomst (CO²-reductie, nieuwe energie, bodem- en waterkwaliteit, circulaire productie). De provincie heeft de taak om de beoogde transitie te versnellen en beschikt over de mogelijkheden om een lobbytraject richting hogere overheden (Europa en de Rijksoverheid) in te zetten¹¹.

Er is dus zeker een rol voor de provincie weggelegd en het is nog een lange weg te gaan naar een circulair Overijssel. Overijssel heeft een goede uitgangspositie¹² en nu is het tijd dat ook de provincie de ingezette koers krachtig voortzet.

Conclusie

Overijssel heeft als stip op de horizon het streven naar een circulaire economie. Op het gebied van plastic is wat dat betreft nog veel te doen. Overijssel kan hier nationaal in voorop lopen door samen met partners duidelijke ambities vast te leggen en extra inzet te tonen.

Plastic vertegenwoordigt een groot probleem in de circulariteit omdat het niet biologisch afbreekbaar is en daarom niet in de natuurlijke cyclus opgenomen kan worden. Om die stip op te horizon te halen zijn er twee beleidsdoelen waar de provincie aan mee moet werken:

- 1) Opruimen van plastic dat rondslingert op plekken waar het niet hoort.
- 2) Plastic niet meer zien als een afvalstof maar als een *grondstof* en ook op die manier verwerken in de keten.

Om dit te bereiken is er een langdurig (minimaal zeven jaar) beleidsprogramma nodig met als adagium: *Plastic is grondstof in Overijssel*.

Dit kan de provincie niet alleen, maar moet juist in samenwerking met relevante organisaties, gemeenten, de afvalverwerkingsindustrie, de (kunststof)maakindustrie en de inwoners in Overijssel tot stand komen.

Voorstel

Gelet op het voorgaande stellen wij u voor het besluit te nemen, als in concept in bijlage I verwoord.

Namens de D66-fractie van Provinciale Staten van Overijssel,
W. Bakker

¹¹ zie pg 5 notitie "Naar een duurzaam Nederland", investeringsagenda voor kabinetsformatie 2017 vanuit VNG, Unie Waterschappen en IPO

¹² blijktend uit gesprekken met ondernemers en na analyse door bureau DRIFT, uitkomsten gepresenteerd d.d. 17 nov congres circulariteit georganiseerd door provincie Overijssel

Ontwerpbesluit nr. PS/2017/811

Provinciale Staten van Overijssel,

gelezen het initiatiefvoorstel van de fractie D66 d.d. 27 november 2017

besluiten:

1. Gedeputeerde Staten opdracht te geven om in samenwerking met relevante partners te komen tot een langdurig (minimaal zeven jaar) beleidsprogramma met als adagium: 'Plastic is grondstof in Overijssel'. Dit beleidsprogramma budgettair te vertalen in de perspectiefnota van 2019.
2. De volgende twee beleidsdoelen leidend te laten zijn in het beleidsprogramma:
 - 1) Opruimen van plastic dat aanwezig is op plaatsen waar het niet hoort.
 - 2) Plastic niet meer te gebruiken als afvalstof maar als grondstof.
3. Die beleidsdoelen concreet te bereiken door in elk geval op de volgende aspecten een uitvoeringsprogramma neer te zetten:
 - Het eigen huis op orde maken met betrekking tot recyclen van plastic (lead by example). Hierin ook afspraken te maken met o.a. toeleveranciers en subsidiepartners.
 - Een Overijssel-breed programma op te stellen om zowel leerlingen van de basisscholen als de middelbare scholen in aanraking te laten komen met de ambitie en welke bijdrage zij daaraan kunnen leveren. Hierin op te treden als regisseur en daarbij aan te sluiten bij de projecten die door de afvalverwerkende industrie worden uitgevoerd met als ambitie: alle scholen afvalvrij.
 - In overleg te treden met het werkveld en een lobby te starten om het zwerfafvalfonds te handhaven en te onderzoeken of er een versnelling kan plaatsvinden door de provincie.
 - Stimuleren en faciliteren van opruimacties in Overijssel. Inwoners en inwonersinitiatieven (en wellicht het verenigingsleven) hierin een grote rol te laten spelen. De provincie neemt hierin een actieve rol om organisaties en inwoners te stimuleren dit ruimer op te pakken, waardeert dit met een jaarlijkse provinciale prijs en legt focus op rivieroever, natuurgebieden en recreatiegebieden.
 - Succesvolle initiatieven die plastic opruimen onder de aandacht te brengen in Overijssel. Een (digitaal) netwerk op te starten waar kennisdeling rond dit onderwerp centraal staat.
 - Samen met relevante partners het grondstoffenakkoord uit te werken naar de Overijsselse situatie en daarin een actieve rol te spelen en als Overijssel als ambitie uit te dragen: 'alle kantoren afvalvrij' en hierin een stimuleringsprogramma voor te ontwikkelen.
 - Samen met het werkveld afspraken te maken over de invulling van de textiel hubs in ontwikkeling in o.a. Twente. De provincie vervult hier een faciliterende en regisserende rol.
 - Een onderzoeksprogramma met en door het werkveld, Universiteit Twente, Saxion, Agro&Food lab en de Polymer Science Park Zwolle op te zetten waarin het benutten van plastic als grondstof centraal staat: ambitie daarbij is: 'Al het plastic in Overijssel heeft waarde'.

Zwolle,

Provinciale Staten voornoemd,
voorzitter,
griffier,

Verscheidende initiatieven op verschillende niveaus m.b.t. plastic

Er gebeurt veel op het gebied van plasticreductie en circulariteit van plastic. Innovaties en scheidingen bieden al veel resultaat. Er is echter nog een lange weg te gaan. De afgelopen maanden hebben de initiatiefnemers van dit initiatiefvoorstel vele gesprekken gevoerd met maatschappelijke organisaties, ambtenaren en het bedrijfsleven.

Uit die gesprekken is een lijst gekomen met initiatieven die op verschillende niveaus ontplooid worden m.b.t. reductie van plastic en de circulariteit van plastic. De lijst is uiteraard niet uitputtend, maar geeft wel een beeld waarop aangesloten kan worden.

Mondiaal niveau

- 1) De 'plastic soep'. De plastic soep in de oceaan is een groot probleem. Per jaar komt er meer dan vijf miljoen ton plastic afval in de oceaan terecht. Dat afval wordt langzaam afgebroken tot microscopische deeltjes. Die deeltjes worden opgegeten door de zeedieren en vissen en komen zo in de voedselketen terecht. En dat is weer bedreigend voor dieren, het milieu en de mens. De plastic soup foundation¹³ is een non-profitorganisatie die zich inzet om mensen bewust te maken van de plastic soep en geld inzamelt om de oceaan op te ruimen. Daarnaast is er nog de Ocean clean up¹⁴, een organisatie die via innovatieve ideeën manieren probeert te verzinnen om de plastic soep te verminderen.
- 2) Verbod op plastic tasjes. In Kenia is het probleem met zwerfplastic zo groot dat de nationale regering heeft besloten tot een totaalverbod van plastic tassen. Er werden ruim 300 miljoen plastic tasjes gebruikt in Kenia. Nu is het per wet verboden¹⁵. Meerdere landen zijn het voorbeeld van Kenia gevolgd. Zo is het ook verboden in Rwanda, Mauritanië en Mali. Vele andere landen hebben een vorm van verbod ingesteld voor plastic tasjes¹⁶.

Europees niveau

- 1) Kaderrichtlijn water. De Europese Unie heeft de kaderrichtlijn water vastgesteld. Het doel van de kaderrichtlijn water is om een ecologisch verantwoord waterbeheer te creëren. Hoewel het doel van de kaderrichtlijn water is om bij het waterbeheer de ecologie meer leading te laten zijn, is er niets in de kaderrichtlijn water opgenomen over microplastics¹⁷. Microplastics zijn plastic deeltjes die niet voor het oog zichtbaar zijn. Een Amerikaans onderzoek toonde aan dat zich microplastic in het drinkwater bevindt. Nederlands drinkwater maakte geen deel uit van het onderzoek. Het KWR doet nu aanvullend onderzoek naar microplastics in Nederlands water¹⁸. De discussie loopt nu of het zuiveren

¹³ Plastic Soup Foundation (z.d.). *Over de plastic soup foundation*. Geraadpleegd op 15 november 2017 van: <https://www.plasticsoupfoundation.org/organisatie/over-psf/>

¹⁴ Ocean Clean Up (z.d.) *We are the ocean clean up*. Geraadpleegd op 15 november 2017 van: <https://www.theoceancleanup.com/about/>

¹⁵ NOS (2017) *Geen plastic tasjes meer in Kenia, ook niet als je betaalt*. Geraadpleegd op 15 november 2017 van: <https://nos.nl/artikel/2190165-geen-plastic-tasjes-meer-in-kenia-ook-niet-als-je-betaalt.html>

¹⁶ Mondiaal Nieuws (2013) *Rwanda al vijf jaar vrij van plastic*. Geraadpleegd op 15 november 2017 van: <https://www.mo.be/artikel/rwanda-al-vijf-jaar-vrij-van-plastic>

¹⁷ Rijkswaterstaat (2016) *KRW Jaarrapportage*. Geraadpleegd op 16 november 2017 van: https://staticresources.rijkswaterstaat.nl/binaries/KRW-Jaarrapportage-2016-v2_tcm21-109520.PDF

¹⁸ KWR (2017) *Onderzoek naar microplastics in Nederlands water*. Geraadpleegd op 16 november 2017 van: <https://www.kwrwater.nl/actueel/onderzoek-naar-microplastic-in-nederlands-water/>

van microplastics uit het (drink)water ook onderdeel van de kaderrichtlijn water hoort te zijn.

- 2) Maak de cirkel rond. Het EU actieplan 'Maak de cirkel rond' is een actieplan voor een circulaire economie in Europa. Het actieplan behelst het streven naar een circulaire economie waarbij alle afvalstoffen zoveel mogelijk hergebruikt kunnen worden¹⁹. Plastic speelt hierin een grote rol.
- 3) *Let's do it!* Dat is de naam van een burgerinitiatief uit Estland waar met vrijwilligers in een dag het hele land wordt opgeruimd. Het initiatief is in 2008 ontstaan. De eerste keer was direct een groot succes met 50.000 vrijwilligers. Inmiddels wordt dit initiatief uitgerold naar andere landen²⁰

Nationaal niveau:

- 1) Het Regeerakkoord Rutte III stelt vast dat "de hoeveelheid microplastics en andere stoffen in het drink- en oppervlaktewater de laatste jaren is toegenomen. Het kabinet wenst met relevante sectoren tot een beleidsprogramma te komen om dit op kosteneffectieve manier terug te dringen". Het IPO stelt dat provincies hier graag actief aan mee werken²¹.
- 2) Wet markt en overheid. Omdat de overheid ook regelmatig concurreert met het bedrijfsleven regelt deze wet een aantal gedragsregels voor de overheid. Maatschappelijke organisaties, zoals scholen, worden gezien als commerciële instellingen. Hierdoor is afvalscheiding op scholen niet verplicht. Dit levert een conflict op met voorlichtingsprogramma's als de kinderen vervolgens op de scholen het afval niet hoeven te scheiden²².
- 3) Statiegeld. Op dit moment is er een beperkte statiegeldregeling voor grote plastic verpakkingen. Kleine flesjes vallen daarbuiten. In verschillende landen zijn proeven met statiegeld op kleine verpakkingen. Eind november 2017 is er een debat in de Tweede Kamer over dit onderwerp²³. De discussie over het toepassen van statiegeld is gaande. Diverse (drank)bedrijven die veel plastic flessen gebruiken bewegen mee naar retourneren. De uitkomsten zijn nog onbekend bij het schrijven van dit initiatiefvoorstel.
- 4) Grondstoffenakkoord. In september 2017 is het grondstoffenakkoord getekend. Dat is een intentieovereenkomst om Nederland in 2050 circulair te maken. Op dit moment wordt die intentieverklaring uitgewerkt in concrete beleidsvoorstellen. Ook de kunststof en plastic industrie is aangehaakt in de transitieagenda kunststoffen²⁴.
- 5) Publieksvoorlichting en nationale voorlichtingsprogramma's. Er komt dit najaar nog extra voorlichting in diverse gemeenten over o.a. scheiden van (plastic – metaal – drankpakken) PMD. Er is, ondanks intensieve campagnes, nog veel onduidelijkheid bij inwoners over scheiden van afval. Initiatieven als de 'Afvaldagen/-week' en 'Nederland Schoon' dragen bij aan bewustzijn en een correcte manier van afvalscheiding.

¹⁹ Europese Commissie (2015) *Maak de cirkel rond – een EU actieplan voor de circulaire economie*. Geraadpleegd op 16 november 2017 van: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:8a8ef5e8-99a0-11e5-b3b7-01aa75ed71a1.0010.02/DOC_1&format=PDF

²⁰ Let's do it. (z.d.) *Who we are*. Geraadpleegd op 16 november 2017 van: <https://www.letsdoitworld.org/about/overview/>

²¹ IPO eerste analyse Regeerakkoord Kabinet Rutte III, Den Haag, 11 okt 2017

²² Naar aanleiding van het gesprek met Twente Milieu.

²³ Naar aanleiding van het gesprek met Twente Milieu.

²⁴ Circulaire economie Nederland (2017) *Grondstoffenakkoord*. Geraadpleegd op 16 november 2017 van: <file:///C:/Users/Gebbruiker/Downloads/Grondstoffenakkoord.pdf>

Provinciaal niveau

- 1) Aanvalsplan waterkwaliteit. Het aanvalsplan waterkwaliteit is een initiatief vanuit het IPO. Het aanvalsplan is een aanvulling op de kaderrichtlijn water en spreekt zich ook uit voor het bestrijden van microplastics in drinkwater²⁵.
- 2) Terreinbeherende organisaties. De provincie heeft een directe relatie met veel terreinbeherende organisaties. Zelfstandig worden daar veel initiatieven ondernomen om het natuurgebied schoon te houden. Vaak ook met vrijwilligers. Het blijft echter wel lastig grote projecten op te starten omdat daar tijdelijk en/of structureel budget voor ontbreekt²⁶.
- 3) Steun vanuit de provincie voor het project Schoneijsseloever. Doel van dit project is om samen met het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN) (zoals ook elders door hen tot stand gebracht), het waterschap en andere partners schonere oevers te realiseren. Plastics worden frequent verwijderd door inzet van o.a. vrijwilligers. Schone oevers, schone natuurgebieden en schone recreatieplekken bevorderen het groene beeld van Overijssel en stimuleren haar toeristische aantrekkingskracht. De recreatie-toeristische sector is een belangrijke banenmarkt voor Overijssel. Het is belangrijk dat we uitdragen dat we in Overijssel een speerpunt maken van 'plastic is grondstof in Overijssel',
- 4) De provincie is partner bij diverse initiatieven die innovatie, circulariteit en duurzaamheid bevorderen o.a. door haar partnerschap in Polymer Sciences Park (PSP), door inzet van middelen via Agro&Food labs, door het programma Waardemakers en door het organiseren van meetings en realiseren van onderzoek.
- 5) De provincie is mede-beïnvloeder vanuit haar positie in deelnemingen. Zo is de provincie vanuit die rol mee agendabepalend. Ze kan dus vanuit die rol het onderwerp 'plastic' agenderen.

Gemeentelijk niveau

- 1) Uitvoering afvalstoffenbeleid. De gemeentes hebben de verantwoordelijkheid voor het afvalstoffenbeleid. Er zijn veel projecten waar men - in samenspraak met andere gemeentes en afvalverwerkers - werkt aan het bevorderen van bewustwording en initiatieven faciliteert die ontstaan in de wijk / buurt.
- 2) Gemeentes ontvangen een geormerkte bijdrage van de landelijke overheid voor educatie en het verminderen van zwerfafval. De drie verwerkende bedrijven hebben alle collectieve afspraken met de gemeentes die eigenaar zijn van de bedrijven.
- 3) Er ontstaan vanuit intrinsieke motivatie vele kleinschalige initiatieven om van reststoffen waardevolle gebruiksvorwerpen te maken.
- 4) Het levert werkgelegenheid op voor een grote groep mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

²⁵ IPO (2016) *Provincies tekenen aanvalsplan waterkwaliteit*. Geraadpleegd op 16 november 2017 van: <http://www.ipo.nl/publicaties/provincies-tekenen-aanvalsplan-waterkwaliteit>

²⁶ Naar aanleiding van gesprekken met verschillende terreinbeherende organisaties.

Wetenschap

- 1) Bio-based plastic. Er is een rapport van de Wageningen University & Research uitgekomen dat de voordelen van bio-based plastic en de toepasbaarheid in verschillende producten beschrijft. Bio-based plastic is plastic dat biologisch afbreekbaar is en daardoor minder vervuילend voor het milieu²⁷.
- 2) O.a. Waterschap Brabantse Delta is bezig met een project waarbij bacteriën uit rioolwater volledig afbreekbare bio plastics maken. Dit is ook voor de landbouwsector toepasbaar. Het project leidt tot nieuw soort polymeer dat mee omgeploegd kan worden in de landbouw en als voedingstof dienst doet.
- 3) Polymer Sciences Park (PSP). Dat is een open innovatiecentrum voor de kunststof industrie, gevestigd in Zwolle. De PSP houdt zich ook bezig met het recyclen van kunststoffen²⁸.
- 4) Blockchain Development Company. Dit bedrijf gebruikt blockchain om de plastic voetafdruk van bedrijven en consumenten te verminderen²⁹.
- 5) Saxion is als kenniscentrum ook nadrukkelijk actief op het gebied van plastics. Onder andere door het organiseren van symposia (zoals – meest recent - op 28 november 2017: 'De Toekomst van Plastics') en diverse onderzoeksprogramma's.

Kunststof- en de afvalverwerkingsindustrie

- 1) Harde kunststof. Harde kunststof kan nog meer gerecycled worden. Dit is een bruikbare grondstof die te vaak op de grote vuilnishoop belandt. De industrie wil hier verder op inzetten en zoekt naar wegen dit meer in de ketens te integreren. Een overweging kan zijn het in bestekken op te nemen en bij sloopvergunningen scherper vast te leggen in de voorwaarden. De industrie wil dit graag samen met beleidsbepalers oppakken³⁰.
- 2) Scheiding bij de bron. Hoewel mensen veel afval scheiden is het plastic over het algemeen van slechte kwaliteit, waardoor het alsnog verbrand moet worden. Hierdoor kan veel van het plastic dat wordt ingezameld niet gebruikt worden voor recycling. De vervuiling is veel hoger bij plastic dat niet bij de bron wordt ingezameld³¹.
- 3) Twente Milieu is met vele partners bezig met een grootschalig project om Twente textiel hub van Overijssel / Nederland / Europa te maken. Al het textiel dat niet meer gebruikt wordt kan dan ingezameld worden en gerecycled tot nieuwe hoogwaardige producten. Veertig ton textiel levert genoeg geld op voor een fte. Dit kan Twente Milieu niet alleen, het bedrijf is op zoek naar manieren om het groter neer te zetten³². Ook bij Circulus-Berkel is voor de Stedendriehoek een dergelijk initiatief gaande. Afstemming over gemeentegrenzen heen lijkt hierbij wenselijk.

²⁷ Wageningen University & Research (z.d.) *Bio-based and biodegradable plastic facts and figures*. Geraadpleegd op 16 november 2017 van: <http://edepot.wur.nl/408350>

²⁸ Polymer Science Park (z.d.) *Polymer Science park*. Geraadpleegd op 16 november 2017 van: <https://www.polymerciencepark.nl/>

²⁹ Duurzaam bedrijfsleven (2017) *Tech start up zet blockchain in tegen plastic vervuiling*. Geraadpleegd op 24 november 2017 van: <https://www.duurzaambedrijfsleven.nl/recycling/25905/tech-startup-zet-blockchain-in-tegen-plastic-vervuiling>

³⁰ Naar aanleiding van het gesprek met Wavin

³¹ Naar aanleiding van het gesprek met ROVA

³² Naar aanleiding van het gesprek met Twente Milieu

- 4) Schoolprojecten. De afvalverwerkingsorganisaties in Overijssel bezoeken de scholen middels diverse projecten met lespakketten. Zo creëren ze - al op jonge leeftijd - bewustwording bij de kinderen van het belang van afvalscheiding.